

?Nehc'ül-Belağa için ne dediler

<"xml encoding="UTF-8?">

Nehc'ül-Belağa için ne dediler?

"Ali insanlar arasında mahsus (duyu organlarıyla hissedilir gerçekler) arasındaki ma'kul (akılla derk edilen gerçekler) gibidir."

İbn-i Sina, Ünlü İslam Filozofu ve Tabibi

"Ali (A) herkesten bilgindi. Güçlü bir ön sezisi vardı. Sürekli Resulullah (S) ile birlikteydi. Herkesten fazla ihsan sahibiydi. Peygamberden sonra insanların en takvalısı, ibadet edeni ve alimi idi. İmanı herkesten önce sözü herkesten fasih görüşü herkesten sağladı. Allah'ın kitabını koruma ve

hükümleri icra etme hususunda herkesten daha dikkatli idi. Ona dost ve yardımcı olmak farzdır. O rütbe açısından önceki peygamberlerle eşittir. O bilginlerin ilmini kendisine isnad ettiği coşkun bir kaynaktı."

Hacı Nasiruddin Tusi
Meşhur İslam Filozofu ve Büyük Matematikçi

* * *

"Ben Nehc'ül-Belağa'yı sadece Hz. Ali'nin söz ve belagattaki makamını göstermek için bir araya topladı. Hz. Ali sayısız üstünlüklere ve iyiliklere sahiptir. Onların tümü de kemal derecesine ulaşmıştır. Kendilerinden hikmetli sözler nakil edilen önceki büyük insanların hepsinden bu konuda öne geçmiştir."

Şerif Razi,

Ahlak ve insanlığın açık örneği,
Kur'an'ın hafızı ve müfessiri,
şeref sahibi Alevilerin reisi
ve Nehc'ül-Belağa'nın müellifi

* * *

"Herkesten müstağni oluşu ve her şeyin ona muhtaç olması, onun her şeyin imamı olduğunun en açık delilidir."

Halil b. Ahmet Ferahidi
Büyük bilgin ve nahiv alimi,
A'ruz ilminin kurucusu
ve sözlük yazarlarının başta geleni

* * *

"O öyle bir yiğitti ki Hristiyanların Mesih hakkında söyledikleri dışında makamını büyük saymak hususunda istediğini söyle. Peygamberin gadir günü Allah'ın emriyle kendisini insanlara önder kıldığı ve bunu açıkça ilan ettiği kimsedirler. O yaratıkların en değerlisi ve insanların en celallisiydi. Soy açısından Kureyş'in eteğinde büyüyen en temiz çocuktuk. O Nuh gemisinin sırrı, kelimullah olan Musa'nın ateş ışığı, ve Süleyman'ın saltanatının gizemi idi."

Şeyh Bahaüddin Amri

Meşhur İslam dahisi
ve bir çok fenlerin bilgini

* * *

"Ali'nin sevgisi cennettir.
Ali insanların ve cimlerin imamıdır.
Gerçekten de Mustafa'nın vasisidir.
Cennet ve Cehennemi bölüştürendir."

Muhammed İdris Şafii
Şafii Mezhebinin kurucusu

* * *

"Ali b. Ebi Talib için var olan ve nakl edilen onca faziletler Resulullah'ın ashabından hiç kimse için gafil olmamıştır."

Ahmed Hanbel Şeybani
Hanbeli Mezhebinin İmamı

Ben; düşmanlarımla kin ve haset yüzünden faziletlerini inkar ettiğı ve dostlarının korkudan faziletlerini gizlediğı kimse hakkında ne diyeyim? Buna rağmen faziletleri doğu ve batıyı kaplamış her yere yayılmıştır.

Zemahşeri

Meşhur edip ve bilgin, Keşşaf Tefsiri ve Esas'ul Belağ kitabının yazarı

Yüce alem ve melekut iklimi senin mukaddes bedenine mezar olan temiz topraklardır. Eğer hudus eserleri vücudunda aşikar olmasaydı senin bedenlere ruh veren ve canlıların canını alan kimse olduğunu söyledin.

Eğer doğal ölüm etkenleri vücudunda etkili olmasaydı herkese rızık verenin sen olduğunu söyledim. Az veya çok istediğini bağışlayan sensin.

Ben şunu anladım ki; din bayrağını göklerde dalgalandırmak ve yeryüzüne adaleti hakim kılmak için oğlun Mehdi gelmelidir ve ben; yeryüzünde mutlak adaletin hakim olacağı günü arzuluyorum.

İbn-i Ebi'l-Hadid Mutezili

Nehc'ul Belağ'a'yı şerh eden ve tarihçilerin filozofu.

Herkim dinde Ali bin Ebi Talib'i önder edinirse şüphesiz kurtuluşa erer. Zira Peygamber de şöyle buyurmuştur: "Allahım Ali nerede olursa olsun hakkı vücudunun etrafında döndür.

Fahr-u Razi

Meşhur derin bilgin, Mefatih'ul Gayb tefsirinin yazarı İşarat-i İbn-i Sina'yı şerh eden kimse.

Nehc'ul Belağa'nın bazı cümlelerini dikkatle okuyunca gözümde öyle sahneler canlandı ki Belagat ve söz gücünün zaferi için canlı birer şahitti. Kalpler hakikatler deliliyle karışınca ve söz orduları güçlenip muhkem kılınınca öylesine bir batılı bozguna uğratıp hakka yardım etmek için ayağa kalkmaktadır ki her türlü şek ve batılı yok etmektedir. Bu zafer bayrağını dalgalandıran savaş meydanlarının kahramanı ise Müminlerin Emiri Ali bin Ebi Talib idi.

Ben; bu kitabı incelerken, bir ölümden başka bir bölüme geçerken adeta söz perdelerinin değiştiğini, öğüt ve hikmet dersanelerinin başkalaştığını hissediyordum. Bazen de kendimi, manaların yüce ruhunun nurlu ifade süsüyle bayındır kıldığı bir alemde buluyordum. Bu yüce anlamlar kendilerine

kurtuluş ilham etmek ve kendilerini yüce hedeflerine ulaştırmak için temiz ruhlarda ve aydın kalplerde ifade bulmaktadır. Onları hatalardan uzaklaştırmakta fazilet ve kemalin güçlü kavşığına sevk etmektedir.

Bazen de; cisimlerle hiçbir benzerliği olmayan nurani bir aklın uluhiyet aleminden koptuğunu, insani ruhla birleştiğini, onu tabiat perdeleri arasından çekip çıkardığını, yüce melekut aleminin zirvesine çıkarttığını ve yaratılışın nurlu ışığının şuhud makamına yücelttiğini hissediyordum.

Şeyh Muhammed Abduh
Mısır fikir hareketinin öncülerinden meşhur bilgin.

Ali (A)'ın vücudunda diğer halifelerde olmayan bir takım sıfatlar bir araya gelmiştir. Yüce bir bilgisi büyük bir cesareti ve parlak bir fesahati vardı. Bu sıfatları ahlaki güzellikler ve zati şerafetleriyle iç içeydi. Bunların tümü kamil insanlar dışında hiç kimsede bir araya gelemez.

Hakeza Ali (A)'ın dünyadan yüz çeviren, Peygamberin ensarından hiç de geri kalmayan ve Ali'yi bedenlerine hayat veren tatlı canlarından daha çok seven bir çok dostları vardı.

Muhammed Ferit Vecdi
Dairet'ul Mearif'in yazarı ünlü Mısırlı bilgin.

İnsan ruhunun her bir köşesi, Ali bin Ebi Talib'in hayatıyla sürekli bir ilişki halindedir. Zira bütün

büyük ve kahraman insanların hayatları arasından; insanlık alemini her yerde açık bir ifadeyle muhatap karar kılan ve insan ruhunda tarih boyunca mümkün olan tüm güçlü muhabbetleri, düşünceleri ve ibret tablolarını canlandıran yegane hayat tarzı, onun tarih sayfalarında yazılıdır.

Ali bin Ebi Talib'in hayatı ateşli duygular ve endişeli hislerle sevgi ve saygıya yönelen bir hayattır. O, hem şehit ve hem de şehitlerin babasıdır. Ali ve evlatlarının tarihi, şahadet ve zafer meydanlarının uzun silsilesi teşkil etmektedir ve hakkı arayanlar için birbiri ardınca tecelli etmektedir.

Bazen yüzünde yaşlılık vakarı okunan ve korkusuz kılıçlarıyla celallenen bir yaşlının yüzünde ve bazen de; zamanın kendilerine acele davrandığı ve henüz gençlik baharındayken hayattan alıp kopardığı gençlerin çehresinde tecelli etmiştir. Öyle ki; azık ve sudan mahrum kalmışlar, susuz dudaklarıyla ölüm çeşmesine koşmuşlardır. Şahadetlerinin ateşinden tabiat alemi kan rengine bürünmüştür.

Abbas Mahmud Ukkad
Mısır'ın meşhur ilmi ve toplumsal şahsiyeti

Ben sürekli ahlak, ilahi ihsanlar ve insanın şahsiyetini oluşturan etkenleri insani azameti tanıma ölçüsü karar kılmışımıdır. Bu yüzden Muhammed (S)'den sonra Peygamberin evlatlarının babası olan Ali bin Ebi Talib dışında hiç kimseyi onun yerine geçecek liyakat ve ehliyetle görmedim.

Ben bu konuşmamda Şia'yı savunmak istemiyorum. Bu tarihin de tanıklık ettiği apaçık bir gerçektir.

İmam Ali (A) kıyamete kadar artık annelerin bir benzerini doğuramayacağı bir şahsiyettir. Hidayet talipleri haber ve söz peşine düşünce her sözünde kendilerinde bir nur veren yegane kimse Ali (A)'dır. Evet O, beşeriyet kalıbına dökülen kemal abidesidir.

Abdulfettah Abdulmaksud

İskenderiye Üniversite hocası meşhur Mısırlı yazar ve dokuz ciltlik İmam Ali bin Ebi Talib kitabının yazarı.

Tarih boyunca iki şehidin, Ali ve çocuklarının kanından iki şahid baki kalmıştır: Göğsü karanlık gecelerinin sonunda doğuyu yaran bir fecir ve doğunun ufuk guruplarını kana bulayan kırmızı şafak...

Bu iki kan rolü sürekli tarihin gömleğinde baki kalacaktır. Mahşerde Allah'ın huzuruna varıp mazlumiyet elini uzatana kadar da varolacaktır.

Ebu'l Ala Muarra
Meşhur Arap şairi ve filozofu.

Acaba Ali Peygamberin damadı, halifesi ve amcasının oğlu değil miydi?
Acaba Ali takvalı ve adaletçi bilgin değil miydi?
Acaba O, yiğitlik ve gayretiyle İslam ve Müslümanlara izzet veren ihlaslı ve gayyur kimse değil miydi?
Corci Zeydan

Bir çok eseri olan Mısırlı tarihçi, yazar ve el-Hilal dergisinin müdürü.

Volter "milletlerin adet ve geleneği hakkındaki risalesinde Ali (A)'ın hilafetini müstened kabul etmiş İslam Peygamberinin vasiyet ettiğine inanmış ve hatta hokka kalem isteyerek Ali (A)'ı yazılı olarak hilafet makamına tayin etmek istediğini söylemiştir.

Volter bu vasiyetin yazılmamasından dolayı üzölmekte ve şöyle demektedir: Peygamberin son iradesi uygulamaya geçmedi. Zira o Ali'yi kendi yerine halife tayin etmişti. Ama buna rağmen vefatından sonra da bir grup Ebu Bekir'i halife seçtiler.

Volter
Fransa'nın 18. yüzyıl yazar ve filozofu

Ama Ali'ye gelince; O'nu sadece sevebilir ve aşık olabiliriz. Zira O, değerli bir yiğit ve nefsi yüce

bir insandı. Vicdanının kaynağından sevgi ve iyilik seli akmaktaydı. Kalbinden güçlölük ve yiğitlik alevleri yükselmekteydi. Aslanlardan daha cesurdu ama,bu cesareti merhamet; kalp yumuşaklığı ve sevgiyle karışlıktı.

Kufe'de aniden kalleşçe öldürüldü, bu öldürölmesine sebep olan yegane şey şiddetli adaletiydi. O herkesi kendisi gibi adil biliyordu. Katili hakkında konuşulunca da bizzat şöyle demişti: Eğer hayatta kalırsam kendim bilirim ama ölürsem iş size kalmış. İsterseniz kısas edin. Kılıcının darbesine karşılık ona sadece bir darbe vurun ama eğer affederseniz bu takvaya daha yakındır.

Tomas Karlayl
Meşhur İngiliz yazarı ve filozofu.

Ali pazarlarda yürüyor, insanları takvaya davet ediyordu. İnsanlara ahireti hatırlatıyor, Pazar ehlinin alışverişini kontrol ediyordu. O, kendisine gurur veren her şeyden sakınırdı. Kendisine bir şey almak isteyince kendisini tanımayan birini arar bulurdu. Çünkü satıcının kendisini tanıyıp indirim yapmasını hoş görmezdi.

Ali, toplum ve halkın hakkını eda etme dışında asla kendinden hoşnut ve razı olmazdı. Yani; halk için namazı ikame etmiş davranışlarıyla insanları eğitmiş, geceleri fakirlere yiyecek dağıtmış ve muhtaçları bir şey dilemekten kurtarmıştı. Bütün bunlardan sonra gece yarısı Allah ile halvet ediyor, namaz kılıyor,

tüm vücuduyla ibadet ediyordu. Çok az bir uykudan sonra yeniden seher vakti camiye gidiyor insanları namaza davet ediyordu. Ali gece gündüz bir an olsun Allah'tan gaflet etmemiştir. Tek başına kalınca da halk içinde olunca da toplumu idare edince de hep Allah'ı hatırlamıştır. O insanları sürekli dini hususlarda kendisine sorular sormaya teşvik ediyordu. Ali insanlara amel ve davranışlarıyla öğüt veriyordu. Evet o hem insanların imamıydı ve hem de öğretmeni

Dr. Taha Hüseyin
Mısırlı yazar ve bilgin
Fitneler Karşısında Ali (A)'ın Tutumu
Uveys eş-Şahabi

Bu konunun önemi ve söz konusu edilip incelenmesinin gereği her insanı ister istemez fitnelerle

karşılaşabileceği göz önünde bulundurulduğu takdirde daha iyi anlaşılmaktadır. Müslümanlardan biri Hz. Ali (A)'a, "Allah'tan iste ki bizleri nelerden uzak kılsın?" deyince İmam (A) onu böyle konuşmaktan sakındırdı ve şu ifadeyle kılavuzluk etti: "Allah'ım bizleri saptırıcı fitnelere düçar kılma."

Hz. Ali (A) her insanın fitnelere düçar olabileceğini delille ortaya koydu. Bu konuda şahsi fitneler ile kapsamlı ve genel fitneler arasında da bir fark yoktur. Tek fark fitnelerin şiddet ve zayıflığı hususundadır.

Bu söylediklerimiz esasınca da fitneler karşısındaki tutumun önemi açığa çıkmaktadır. Fitnelerle karşılaşılınca ne yapmak gerekir. Fitnelere karşı silahlı ayaklanma mı yapılmalı, yoksa bir kenara çekilip, tarafsız mı kalmalıyız veya İmam Ali (A)'ın tabiriyle ne sırtına binilecek bir sırtı ve ne de sağılacak bir memesi olmayan deve yavrusu gibi mi olmalıyız. Bunların tümü de tek tek cevaplanması gereken sorulardır.

Nehc'ül-Belağa'nın Hz. Ali (A)'ın Peygamberin vefatından sonra şehadetine kadar karşılaştığı fitnelere karşı takındığı tavrıyla ilgili olan bölümleri mütalaa edince İmam (A)'ın en önemli hedefinin İslam ümmetini ve devletini saptırdığı fitnelerden uzak tutmak ve İslam devletinin karşı karşıya

olduğu fitneleri söndürmek için tüm imkanlarını kullanmak olduğunu açık bir şekilde görmekteyiz. Biz burada konuyu özetle almak istediğimiz için detaylı açıklamalara girmiyoruz. Sadece çok önemli hususları aktarmaya çalışacağız. Bu konu İslam ümmetinin geride bırakmak üzere olduğu bugünkü hassas aşamada daha da bir önem arz etmektedir.

Bu makalede ele alacağımız konular başlıca şunlardır:

- 1-İslam devletinde fitnelerin ortaya çıkış nedenleri
- 2-İslam devletinde fitnecileri tanıma
- 3-İslam devleti veya bilinçli müslümanların karşılaştığı fitneleri söndürme metodları ve İmam (A)'ın fitneler karşısındaki tutumunu beyan etmek.

İslam Devletinde Fitnelerin Çıkış Nedenleri

İmam Ali (A) şöyle buyurmaktadır: "Şüphesiz fitnelerin meydana geliş nedeni nefsin heva-heveslerine uymak, sonradan uydurulmuş hükümler (bid'atlar) çıkarmaktır. Allah'ın kitabı

(Kur'an) da bu heva-hevesler ile uydurulmuş hükümlere karşıdır. (Fitne ve fesadın nedeni şudur ki) Bazı insanlar dine aykırı hüküm ve isteklerde başkalarına yardım etmektedir. (Hak-batıl karışınca fitne çıkarmaktadır.) Eğer batıl Hakk ile karışmasaydı,

Hakk da batılda gizlenmeseydi düşmanlar asla onu kötüleyemezdi. Ama biraz bundan (haktan) biraz da ondan (batıldan) alınmış, sonra birbirine karıştırılmıştır. O zaman da şeytan dostlarına musallat olmuştur. Dolayısıyla sadece Allah'ın lütfüne mazhar olanlar Şeytan'ın (saptırmasından) kurtulmuştur.

İmam bu konuşmasında İslam devletinde fitnenin çıkış sebeplerinden üçüne parmak basmaktadır. Bu üç etken şunlardır:

1-Şahsın menfaat ve maslahatları tercih etmek. Başka bir tabirle fitnenin çıkış sebeplerinden biri insan Allah'ın rızayetini elde etmek ve İslam'a hizmet etmek yerine değersiz bir takım değerli şeylere önem vermekte ve

onları her şeyden önce geçirmektedir. Kendi cismi, fikri ve duygusal güçlerini İslam ve müslümanların genel menfaatleri yolunda sarf edeceklerine, tümünü şahsi menfaatleri ve hususi maslahatları yolunda kullanmaktadır. Hz. Ali (A)'ın "nefsin heva-heveslerine uymak" cümlesinin manası da budur.

2-İslam toplumunun siyasi önderinin İslam'ın temel hükümlerinden sapması. Bu sapma da iki şekilde gerçekleşebilir: "Ya ilahi hükümleri tahrif etme ya da bazılarını değiştirme yoluyla...

Böylesine insanlar Allah'ın kitabının mefhumlarını kendi şahsi görüşünce değiştirmektedir. "sonradan uydurulmuş hükümler (bid'atlar) çıkarmaktır" cümlesi de bu etkene işaret etmektedir. İkinci etken ise İslam devletini bazı idarecilerinin İslam'ı ve İslami metinleri anlamaması veya kötü anlamasından kaynaklanmaktadır.

İmam (A)'ın şu sözü de bu konuya işaret etmektedir: "İkinci kişiye, Resulullah'tan bir söz duymuş, fakat gereği gibi belleylememiştir. Vehim içindedir, ama kasten yalan söylemez. O sözler önündedir, rivayet eder. Onlarla amel eder, "Ben bunu Resulullah'tan duydum." der.

Müslümanlar onun vehim içinde olduğunu bilseler,

o sözleri zaten kabul etmezler. O da yanlış olduğunu bilseydi, o sözü rivayet etmezdi. Üçüncü kişi,

Resulullah'ın bir şeyi emrettiğini işitmiş, Peygamber ise daha sonra onu nehyetmiştir. Fakat o, bunu bilmez. Peygamber'in bir şeyi nehyettiğini işitmiştir, ama peygamber sonra onu emretmiştir. Fakat o, bunu da bilmez. Mensuhunu öğrenmiş,

fakat nasihini belleyememiştir. Neshedildiğini bilseydi onu yapmazdı. Müslümanlar da ondan duydukları şeyin neshedildiğini bilselerdi, onu terk ederlerdi. Diğer dördüncüsü ise, Allah'a ve Resulüne karşı ya-lan isnad etmez. Allah'tan korkarak, Resulüne saygı duyarak yalandan nefret eder. Vehime, şüpheyne düşmez.

Aksine, duyduğunu olduğu gibi ezberler. Duyduğu sözü bir şey katmadan, eksiltmeden rivayet eder. Nasihi bilir, onunla amel eder; mensuhu bilir ondan kaçınır. Hükmün genel ve özelini, muhkem ve müteşabihini tanır. Her şeyi yerli yerine koyar. Resulullah'ın sözleri iki yönlü olmuştur. Genel ve özel söz. Allah'ın Resulünün neyi kastettiğini anlamayan, o sözü duyar; kastedilenden, söylenenden, bilinenden farklı apayrı bir mana verir."

3-İmam (A)'ın sözlerinde işaret ettiği fitnelerin çıkışının üçüncü nedeni ise bazı milletler arasında fitnenin çıkışına uygun ortamın oluşudur. İslam ümmetinin çoğunun İslami ilkelerin özünden uzak oluşu da aralarına fitnenin sızmasına neden olmaktadır. Ama müslümanlar İslam hakkında sağlıklı bir anlayışa sahip olsalardı,

fitnelerin önü büyük ölçüde alınır ve aralarında kolayca fitne çıkmazdı. Zira bilinç ve şuur da insanı bir çok içtimai, siyasi ve iktisadi hastalıklardan korumaktadır. Zira insan bu bilinçle etrafındaki olayları ve kurulan komploları kolayca tanıyabilir, hakkı batıldan ayırabilir ve neticede de fitnelerden kurtulabilir. İmam (A)'ın "eğer hak ile batıl karışmasaydı" sözü de bu üçüncü etkene işaret etmektedir.

İslam Devletinde Fitnecileri Tanıma

Hız. Ali (A)'ın Nehc'ül-Belağ'daki sözleri ışığında İslam devletinde fitne ve kargaşalık çıkaran kimseleri üç gruba ayırmak mümkündür:

Birinci Grup: Layık olmayan hakimler... İmam (A) bu grup hakkında çok detaylıca söz etmiştir. Ama biz burada sadece Hız. Ali'nin iki sözünü nakl etmekle iktifa ediyoruz: İmam (A) bu iki sözünde İslam ve müslümanların ilk hükümet döneminde düçar oldukları liyakatsiz hakimleri

betimlemeye çalışmıştır. Şıkşıkıye hutbesinin zımında yer alan ilk ifade ilk sözünde Hz. Ali (A) şöyle buyurmuştur:

"Hilafeti öyle sert ve kaba bir yere attı ki sertliği insanı derinden yaralar, oldukça kaba davranırdı. Hilafeti boyunca oldukça düştü, sürçtü. Habire sürçtükçe özür diledi, onunla arkadaş olan, huysuz bir deveye binmişe benzerdi. Yularını çekse burnu yırtılır, yaralanırdı, dizginlerini salsa nefsine yokluğa, helake atardı.

Allah'ın bekasına (varlığına) andolsun ki insanlar onun zamanında hidayet yolundan ayrıldı, huysuzlaştı, renkten, rengine büründü ve doğru yoldan saptı."

İmam (A) ikinci sözünde ise şöyle buyurmaktadır: "Allah için seni uyarıyorum: ümmetin öldürülecek imamı olma. Çünkü daha önce şöyle denirdi: "Bu ümmet içinde bir imam öldürülür, onun öldürülmesiyle kıyamete kadar öldürmeler sürer. Böylece ümmetin işi birbirine karışır, içlerinde fitne baş gösterir, hakkı batıldan ayırt edemez, fitneler dalga dalga yayılır,büyük bir kıyama girişirler."

İkinci Grup: Menfaatçiler... Bu grup da içinde çıktıkları her toplumda işleri güçleri kendi dünyalarını elde etmek arzu ve isteklerine kavuşmaktır. Bu hususta hiçbir çabadan el çekmez ve hiçbir şeyden gaflet etmezler. Hakim güçlere yakınlaşmak için her fırsattan istifade eder, hükümet etmek için her türlü imkanlardan istifade ederler. İslam ve ümmetin zararına da olsa bu yolda ellerinden geleni artlarına koymazlar.

İmam (A) bu grubu şöyle zikr etmektedir: "Onunla beraber babasının oğulları da (mensubu olduğu Ümeyyeoğulları da)) işe giriştiler. Allah'ın malını devenin ilkbaharda otları, çayır, çimeni yiyip hazmettiği gibi yiyip hazmettiler." Bu grubun mahiyetini tanımak hiç de öyle kolay değildir hatta bir çok hususta insanlar yanlışlığa düşmekte ve onları gerçek anlamda tanımaktan aciz kalmaktadırlar. Zira bu grup asla dini inkar etmemektedir.

Kendi menfaatlerine uyan bölümleri almakta, kendi zararlarına başkalarının lehine olan hükümleri ise terk etmektedirler, veya bu hükümlerin uygulamasını ertelemektedirler. Bu grup kendi davranışları sebebiyle halka verdikleri zarar ve ziyarıyla farklı yollarla tevil etmektedirler. İslam devleri dönemindeki bu menfaatçi ve fitneci grubun amellerinden bir örnek vermek

istersek onların ganimeti tümüyle toplayan ama sahiplerine hakkını

vermeyen kimseler olduklarını söylemek gerekir. Elde ettikleri ganimet ve haraçları bir zerre olsun başkasına vermezler. Her şeyi kendi ellerine geçirir, Müslümanların haklarını vermek hususunda ayrıcalık gözetirler. Bir gruba fazla verirler, bir gruba ise az. Bir gruba ise başka hiçbir şey vermezler.

Nehc'ül-Belağa İslam toplumunda fitnelerin çıkış nedenlerini beyan eden sözler ile doludur. Biz burada sadece Hz. Ali'nin bir sözüyle iktifa ediyoruz: Hz. Ali (A) şöyle buyurmuştur: "Ey Ammar onu (Muğire b. Şube'yi) bırak! O dinden sadece kendini dünyaya yaklaştıran şeyleri almıştır. Kasten kendini şüphelere atmıştır ki hatalarına mazeret olsun."

Fitne Ateşini Söndürmenin En İyi Metodları

Bu bölümde İmam'ın karşılaştığı fitnelere karşı takındığı tutumu ve bu isyanlara karşı nasıl davrandığını inceliyor ve İmam (A)'ın bu metodlarından istifade ederek fitneler ve isyanlar karşısında en iyi tutumları elde ediyoruz.

İmam Ali (A) zamanındaki tüm fitneler mevki ve makam sevgisi etrafında dönüyordu. Eğer makam ve mevkiye aldırış etmeyenlerin önderi Hz. Ali (A)'ın zühd ve takvası olmasaydı şüphesiz bu fitnelerden sadece biri İslami hayatı ve İslam devletini yok etmeye yeterdi artardı bile.

İmam Ali (A)'ın Nehc'ül-Belağa'daki bu konu hakkındaki sözleri incelendiğinde İmam (A)'ın bütün bu fitnelerdeki temel rolünün ve asıl hedefinin fitne ateşlerini söndürmek olduğu açıkça görülmektedir. Örneğin Ebu Bekir Sakife'de müslümanların halifesi olarak seçildiğinde Ebu Süfyan gibi bir grup Kureyşli önde gelenler İmam (A)'ın yanına gelerek ona biat sözünü verdiler. Ama İmam (A) onlara şöyle cevap verdi:

"Ey insanlar! Fitne dalgalarını kurtuluş gemisiyle aşın, nefret yolundan ayrılıp gurur tacını başınızdan atın. Ancak kendi kanadıyla uçan (yeterli taraftarlarıyla kıyam eden) veya teslim olup rahata kavuşan (inzivaya çekilen) kurtulur. (Ben de yeterli taraftara sahip olmadığım için inzivaya çekildim.) Bu (yeterli taraftar olmadığı halde iddia ettiğiniz kıyam) kokmuş ve rengi değişmiş bir sudur. Yiyenin kursağında düğümlenen bir lokmadır. Vakti gelmeden ham meyveyi

devşiren, bitmeyecek yere tohum ekene benzer."

Bu sözlerinde İmam (A)'ı tehlikeli olaylar ve fitneler karşısındaki tutumu açıkça görülmektedir.

Hz. Ali (A) şunları açıklamaktadır:

1-Birinci halifeyle savaşmak büyük fitnelere sebep olacaktır. "Ey insanlar! Fitne dalgalarını kurtuluş gemisiyle aşın"

2-Kendisine biat etmek için gelenlerin iyi niyetleri yoktu. Onları bu işe şahsi menfaatleri, kabileci arzuları ve cahili istekleri zorlamıştı. "nefret yolundan ayrılıp gurur tacını başınızdan atın"

3-İmam (A)'ın o şartlarda karşılaştığı zorluklarda kendilerine dayanabileceği halis ve takva sahibi dostları yoktu. Var olan dostları ise kendine hedefe ulaşmada yardımcı olacak bir güçte değillerdi. "Ancak kendi kanadıyla uçan (yeterli taraftarlarıyla kıyam eden) veya teslim olup rahata kavuşan (inzivaya çekilen) kurtulur."

4-Bu hassas ve tehlikeli durumda her zaman için İslam'ın faydasına olacak olan en iyi tutum şüphesiz ki sakınmak idi. "teslim olup rahata kavuşan (inzivaya çekilen) kurtulur."

5-Böylesine bir durumda kendini ve ailesini feda etmenin de hiçbir faydası yoktur. Zira insanlar daha yeni müslüman olmuşlar ve etrafındaki olayları ve tutumları hakkıyla değerlendiremiyorlar.

Eğer İmam Ali (A) o şartlarda İmam Hüseyin (A) gibi kıyam etmiş olsaydı şüphesiz ki hedeflerine ulaşamazdı. Belki de İmam (A)'ın şu sözü de bu manaya işaret etmektedir. "Bu (yeterli taraftar olmadığı halde iddia ettiğiniz kıyam) kokmuş ve rengi değişmiş bir sudur.

Yiyenin kursağında düğümlenen bir lokmadır. Vakti gelmeden ham meyveyi devşiren, bitmeyecek yere tohum ekene benzer."

Evet, işte bu yüzden İmam (A) kendi kesin haklarından vaz geçti, bütün acılığına rağmen sabretti. İmam (A) bu konuda şu acı sözleri ifade etmiştir: "Bunun üzerine hilafet elbisesini soydum ve bir kenara ittim."

Hakeza şöyle buyurmuştur: "...Baktım Ehl-i Beyt'imden başka yardımcı göremedim, onların ölümüne razı olmadım ve diken dolu gözlerimi yumdum. Kemik saplanmış boğazımla (olayları) yudumladım. Sinirlerime hakim oldum ve zakkumdan acı suyu tatma hususunda sabrettim."

Hakeza şöyle buyurmuştur: "Allah'a andolsun ki ben Müslümanların işleri düzenli yürüdüğü müddetçe (fitne ve fesad kopmadıkça) ve özellikle benden başkasına zulmedil-medikçe, (hilafeti diğerlerine) teslim edeceğim."

İşte böylesine bir İmam bu fitnelere karşı kıldı, onu daha nütfe halindeyken boğdu ve asıl hedeflerine ulaşmak için kendisini bir köprü gibi kullanmak isteyenlere engel oldu. Bu fırsatçılar, asıl amaçlarına ulaşmak için İmam (A)'ı bir köprü gibi kullanmak istiyorlardı. Oysa şöyle buyuran bir İmam'la karşı karşıya olduklarından gaflet etmişlerdi: "Allah'a andolsun ki hakkımda hile yapmaları hususunda gafil davranmayacağım ve zorluklarda güçsüz kalmayacağım."

Hakeza şöyle buyurmuştur: "Fitneye karşı iki yaşındaki deve gibi ol; onun ne binilecek sırtı, ne de sağılacak sütü vardır."

Ali (A)'ın karşılaştığı ikinci fitne ise İslam devletinin bir çok değerlerden el çekmesi ve İslam yolundan ayrılması idi. Üçüncü halifenin son dönemlerinde İslam devletinde bir çok siyasi, idari ve iktisadi bozukluklar baş göstermişti. Halifenin bir grup menfaatçi yakınları hiçbir liyakat ve ehliyetle sahip olmaksızın müslümanların mali ve siyasi işlerinin idaresini eline almış ve müslümanların varlıklarının sınırlı bir grubun elinde toplanmasıyla İslam toplumu büyük bir zorluk ve sıkıntıya düşmüştür.

Bu değişiklikler bir grup Müslümanın uyanmasına neden olmuştu. Bu Müslümanlar genelde doğal olmayan o şartlar sebebiyle bir çok zarar görmüş kimselerdi. Bu grubun Mervan bin Hakem gibi fasık, takvasız, ehliyetsiz ve dengesiz kimselerin elinde birer oyunca haline düşen halifeye karşı duyduğu kin ateşi gün dittikçe şiddetleniyordu. Sonunda bu devrimci ve bilinçli hareket halifenin evine doğru aktı ve halifeden defalarca siyasetini değiştirmesini; muhasebe ve münasebetlerini gerçek bir İslami bakış açısınca gözden geçirmesini istedi.

ama halife tarafından uygun ve iktisadi bir cevap alamayınca İmam Ali (A)'dan durumu değiştirmek ve kendisine itaat etmek için silahlı bir kıyama izin vermesini istediler. İşte burada İmam (A)'ın büyük tarihi tutumunu görmekteyiz. İmam (A) burada insanları sakınmaya, sakın olmaya ve halife aleyhine şiddete başvurmamaya davet etmektedir. Zira; iyice tartılıp ölçülmemiş bir harekete başvurmak kendilerine bir çok zorluklar icat edecekti.

Zira o zamanlar İslam toplumunun büyük bir kısmı cehalet ve bilinçsizlik içinde yaşıyordu. Halifeye mukaddes hürmete değer bir gözle bakıyorlardı. Bir çok maddi imkana sahip olan İslam ümmetinin bazı büyük şahsiyetleri ve idarecileri şüphesiz Osman'ın öldürülmesini kendi hedeflerine ulaşma yolunda vesile edinecekler ve sonunda Müslümanların ve ya İslam toplumunun durumu öncekinden daha kötü bir hale gelecekti.

Evet...Bu yüzden İmam (A) Osman'a karşı savunucu bir tutum sergilemiş olduğu halde sessiz kalmakta, eli kolu bağlı kalmamakta, genelin maslahatı doğrultusunda yürümekte, defalarca Osman'ın yanına gitmekte ve emin bir öğütçü, sevgili bir dost gibi tutturmuş olduğu metodunu ve ülkenin genel durumunu değiştirmesini öğüt vermektedir. Nitekim bizzat imamın kendisi bu konuda şöyle buyurmaktadır: "Ben halkın kendisinden razı olmasını istediği muhacirlerden biriydim ve kendisinin çok az kınardım."

Hakeza Osman ile görüşürken de kendisine şöyle buyurmuştur: ""Halk peşimde, beni sizinle kendileri arasında elçi olarak gönderdiler. Vallahi, sana ne diyeceğimi bilemiyorum; senin bilmediğin bir şeyi biliyor değilim. Benim sana göstereceğim, senin bilmediğin bir iş yok. Bizim bildiğimizi sen de biliyorsun.

Seni geçtiğimiz bir şey yok ki sana haber verelim ve gizlice bir şey yapmış de-ğiliz ki sana iletelim. Bizim gördüğümüzü sen de gördün, bizim duyduğumuzu sen de duydun. Bizim gibi sen de Resulullah ile arkadaşlık ettin. Ne İbn-i Ebu Kuhafe ne de İbn-i Hattab, doğru amelde senden daha evla değillerdi. Sen damat olmak şerefini elde etmen sebebiyle akrabalık bakımından Resulullah'a daha yakınsın; onlarsa buna ulaşamadılar. Allah için, Allah rızası için kendine acı. Çünkü sen, Allah'a andolsun, körlükten basirete, cehaletten bilgiye gelmiyorsun."

İmam defalarca dertlere parmak basıyor ve ilacını da beyan ediyordu. Nitekim bir konuşmasında da Osman'a şöyle buyurmuştur: "Yaşının kemaline, ömrünün sonuna geldikten sonra, Mervan'ın istediği yere sürdüğü mal olma."

Hakeza: "Bil ki Allah nezdinde en iyi kimse kendisi hidayet bulmuş, başkalarına da hidayet eden, Peygamber'in malum olan sünnetini ikame eden ve cahilane bidatları ortadan kaldıran adil önderdir."

Bu görüşmesinde Osman kendisine, "Halk ile bir görüş de kendilerine yapılan zulümleri telafi etmek için bana fırsat vermelerini iste" dediğinde şöyle buyurdu: "Medine'de olanlar için izin istemen gerekmez. Medine dışında olanlar içinse mühleti emrinin oraya gidip çatmasına kadardır."

İmam'ın Osman'a söylediği son sözün anlamı şuydu ki; Osman Medine'de yapılması gereken ıslahatı hemen hiç gecikmeden yapabilirdi, dolayısıyla da isyancılardan fırsat dilemenin gereği yoktu. Zira onlar Osman'ın Medine'de ıslahat hareketine başladığını duyacak olurlarsa hemen

isyandan el çekebilirdi.

Ayrıca diğer bölgelerin ıslahı için de isyancılardan fırsat dilmeye gerek yoktu. Zira onlar da Osman'ı kendi bölgelerindeki valilerine bir takım şeyleri ıslah etmesini emrettiğini duyduklarında ister istemez isyandan el çekeceklerdi.

İmam'ın Osman'a Müslümanların işlerini ıslah için sergilediği ısrarlar ve kendisine yaptığı dostça nasihatlar aralarında bir takım çekişmelerinde vücuda gelmesine neden olmaktaydı.

İşte bu çekişmelerin birinde Muğire bin Ahnes adında biri Osman'a şöyle dedi: "Ben onun karşısında seni savunabilirim." İmam (A) Muğire bin Ahnas'a şöyle dedi: "Ey lanetlenmiş; dalı, kökü olmayan soysuzun oğlu! Sen mi benim işimi bitireceksin! Allah'a and olsun Allah, senin yardımcısı olduğun kimseye galibiyet vermez, senin ayağa kaldırdığın kimseyi ayakta tutmaz.

Yıkıl git karşımızdan! Allah seni uzak etsin! Sonra dilediğin yere git, dilediğini yap. Eğer geri kalırsan Allah seni sağ koymasın!"

Evet...İmam (A) işte böylesine bir taraftan Osman'ın canını korumak ve İslam devletini ayakta tutabilmek için bir an olsun ona nasihat etmekten el çekmiyor ve diğer taraftan da daha büyük fitnelerin kopmasını önlemek için isyancı grubu sakinleştirmeye çalışıyordu.

İmam'ın ikinci tutumu, yani isyancıları sakinleştirmesi Osman'ın defalarca İmam'dan rica ettiği bir husustu. Osman, muhasara altında olduğu bir zamanda Abdullah bin Abbas vasıtasıyla İmam'a bir mektup yazdı ve bu mektubunda İmam'dan Medine'yi terk edip Yenba' daki kendi mülküne gitmesini böylece

halkın İmam'ın hilafeti için gösteri yapmasına engel olmasını istedi. Osman bu mektubuyla İmam'dan ikinci defadır böyle bir talepte bulunuyordu. Dolayısıyla da İmam Abdullah bin Abbas'a şöyle buyurdu: ""Ey İbn-i Abbas! Osman ne istiyor? Beni tarla sulamak için su taşıyan devenin durumuna getirmek mi istiyorlar! Gidiyorum, geliyorum. Önce çıkıp gitmem için haber yolluyor; sonra da gelmemi istiyor. Şimdi, yine çıkıp gitmem için haber gönderiyor. Allah'a and olsun kuşatanları ondan uzaklaştırdım, fakat bunu yaptığım için suçlu olmaktan korkuyorum."

Gerçi İmam sonraları zalimce ve yalan üzere Osman'ın katli ve halkı isyana teşvikle itham edildi ama önceden sözünü ettiğimiz kendi akıllıca tutumlarıyla bu fitneden muzaffer bir şekilde çıkmasını da bildi. Bunun delilide şudur:

Birinci olarak: İslam ümmetinden İmam'ın Osman'ın katli hususunda suçsuz olduğuna inanan büyük bir kesimin desteğini aldı, eğer İmam Osman'ın katlinde veya halkı isyana teşvik etmede katkıda bulunmuş olsaydı şüphesiz tüm Müslümanların desteğinden mahrum hale gelirdi.

İkinci olarak: Halife seçiminde İslami ilkelere riayet edilmesini sağladı, zira Osman öldürüldükten sonra kendisinin seçimi de icma yoluyla olmuştur. Eğer imam şiddet yoluna başvurmuş olsaydı şüphesiz ki hilafete ulaşması da zor ve kuvvet yoluyla gerçekleşirdi. Böylece de bu hususta yeni bir metot ortaya koymuş olurdu ve bu metot sonraki dönemlerde ortaya çıkan Ümeyye oğullarının metoduna benzemiş olurdu. Oysa İmam Ali (A) gibi bir şahsiyetten böylesine bir tutum beklenemezdi.

Nehc'ül-Belağa'nın ön sözünden

Te'sis'uş-Şia, s. 150

el-Gadir, c. 11, s. 248-249

Divan-i Şafii, Mısır baskısı, s. 32

el-Müracaat, s. 281, üçüncü baskı ve Farsça tercümesinden Münazarat, s. 221

Zindegani-i Emir'il-Müminin , s.5

El-Kasaid'us-Seb'ul-Aleviyyat, s.43-44 Beyrut baskısı

Tefsir-i Fahr-u Razi, c.1, s.111 ve el-Gadir, c.3, s.179

Abduh'un telif ettiği; Nehc'ul Belağa Şerhi'nin önsözünden özetle.

Dairet'ul Mearif, c.6

Abkariyet'ul-İmam, s.3

Tekriz'ul-Gadir, c.6,

Divan-i Ebi'l-Ala, Şerh'ut-Tenvir Ala Sıkt'iz-Zend'den naklen, s.93, Kahire baskısı.

On yedi Ramazan s.116

Peygamberin hokka kalem istediğini beyan eden hadisi Ehl-i Sünnet alimlerinden bazılarda nakletmişlerdir. Lütfen el müracaat ile münazara kitaplarına müracaat ediniz.

Oeuvres, Completes, vol xi, p.209, Louis Maland.

Sevt'ul-Adalet, c.5, s.1225

Ali ve Benuhu, s.158-159 Mısır Baskısı.

Bu mekale el-Besair dergisi, 4. yıl, 6. sayıdan alınmıştır.

Nehc'ül-Belağa, 93. hikmet

Nehc'ül-Belağa, 1. hikmet

Nehc'ül-Belağa, 50. hutbe

Nehc'ül-Belağa, 201. hutbe

Nehc'ül-Belağa, 3. hutbe

Nehc'ül-Belağa, 163. hutbe

Nehc'ül-Belağa, 3. hutbe

Nehc'ül-Belağa, 405. hikmet

Nehc'ül-Belağa, 5. hutbe

Nehc'ül-Belağa, 3. hutbe

Nehc'ül-Belağa, 26. hutbe

Nehc'ül-Belağa, 74. hutbe

Nehc'ül-Belağa, 200. hikmet

Nehc'ül-Belağa 1. Mektub

Güvenilir kaynaklara göre Osman Hz. Hatice'nin kız kardeşinin damadıydı. Rukeyye ve Ümmü Gülsüm de Hz. Peygamber'in değil, Hz. Hatice'nin kız kardeşinin çocuklarıydı ve sadece Peygamber'in evinde büyümüşlerdi...Müt.

Nehc'ül- Belaga 164. Hutbe

Nehc'ul Belağa 135. hutbe

Nehc'ul Belağa 240. hutbe